

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
« طرح تسهیل صدور برخی مجوزهای کسب و کار »
(اعاده شده از شورای نگهبان (۱))

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال دوم

مقدمه

شماره ثبت:

۱۴۵

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

طرح «تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» که با عنوان طرح تسهیل صدور برخی مجوزهای کسب و کار به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده بود، در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۷/۲۱ به تصویب رسید و جهت انطباق با موازین شرع و قانون اساسی به شورای محترم نگهبان ارسال شد. طرح مزبور در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۱۲ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با ایراداتی مواجه شد. در ادامه به بررسی ایرادات شورای نگهبان و چگونگی مرتفع نمودن آن خواهیم پرداخت.

ایرادات شورای نگهبان به ماده (۱) مصوبه

۱. در انتهای ماده (۷) مکرر الحاقی به قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی بیان شده است: «اطلاعات مورد نیاز درگاه ملی مجوزها برای درخواست مجوز با استفاده از سامانه‌های ملی موجود تکمیل می‌شود. در صورتی که متقاضی در ثبت اطلاعاتی که سامانه‌های ملی موجود از آنها پشتیبانی نمی‌کنند مرتکب خلاف شود، مجوز صادره با تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار از اعتبار ساقط می‌گردد و مرتکب، به مدت دو سال از خدمات این درگاه محروم می‌شود». همان‌طور که مشاهده می‌گردد مطابق این حکم، هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، صلاحیت اعمال مجازات محرومیت دوساله از خدمات درگاه ملی مجوزها برای افراد خاطی را دارد. اعطای این صلاحیت به هیئت مذکور، این ابهام را ایجاد می‌کند که آیا این مجازات قابل تجدیدنظر در مراجع قضایی خواهد بود یا خیر. براساس اصول سی و ششم (۳۶) و یکصد و پنجاه و ششم (۱۵۶) قانون اساسی، اعمال مجازات برعهده قوه قضائیه می‌باشد و در مواردی که نهاد اداری در حدود صلاحیت قانونی خویش به این امر مبادرت ورزد، باید تصمیم نهاد اداری قابل شکایت در قوه قضائیه باشد. بر همین اساس صلاحیت هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار در اعمال مجازات موضوع ماده (۷) مکرر، باید در دستگاه قضایی قابل تجدیدنظر باشد و گرنه مغایر اصول مذکور خواهد بود. عدم تصریح قابلیت تجدیدنظرخواهی در مراجع قضایی ذی صلاح ممکن است این شبهه را ایجاد نماید که تصمیم هیئت مزبور، قطعی بوده و قابل تجدیدنظر در مرجع قضایی نمی‌باشد.

برای برطرف شدن ابهام مذکور، پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «مجازات مذکور در این ماده، قابل تجدیدنظر در دیوان عدالت اداری می‌باشد» اضافه گردد.

دفتر:

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۷۵۵-۲

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۹/۱۰

۲. تبصره «۲» ماده (۷) الحاقی به قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی بیان می‌کند:

«کلیه مجوزهای کسب و کارهای تأییدمحور که شرایط اخذ مجوزشان پس از اتمام مهلت مندرج در صدر این ماده و تأیید هیئت وزیران توسط مرجع صادرکننده مجوز در درگاه ملی مجوزهای کشور بارگذاری نشود با تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار به مجوز ثبت‌محور تغییر پیدا می‌کنند».

براساس این تبصره در صورت اتمام مدت و تأیید هیئت وزیران و عدم درج شرایط اخذ مجوزهای تأییدمحور در درگاه ملی مجوزهای کشور، به تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، مجوز مدنظر از تأییدمحور به ثبت‌محور تبدیل می‌شود. به عبارتی هیئت مذکور این صلاحیت را پیدا می‌کند تا در حوزه اجرایی ورود پیدا کرده و در نوع مجوزها تغییراتی ایجاد نماید. این حکم قانونگذار توسط شورای محترم نگهبان بدین صورت مورد ایراد قرار گرفته است که «تبدیل مجوز تأییدمحور به ثبت‌محور به صرف تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار در شرایط مذکور، مغایر بند «۱۰» اصل سوم (۳) و اصل شصتم (۶۰) قانون اساسی شناخته شد».

براساس نظر شورای نگهبان، هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار به تنهایی صلاحیت تبدیل مجوز تأییدمحور به ثبت‌محور را ندارد و این امر مغایر اصل شصتم (۶۰) و بند «۱۰» اصل سوم (۳) قانون اساسی است. توضیح آنکه براساس اصل شصتم (۶۰) قانون اساسی، اعمال قوه مجریه از طریق رئیس‌جمهور و وزرا انجام می‌پذیرد؛ بر همین اساس موارد اجرایی که در صلاحیت قوه مجریه قرار دارد، نمی‌بایست توسط نهادی خارج از رئیس‌جمهور یا وزرا صورت پذیرد. از آنجا که تبدیل مجوز تأییدمحور به ثبت‌محور، از اعمال قوه مجریه محسوب می‌شود، این امر نمی‌تواند توسط هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار که متشکل از اعضای غیر از قوه مجریه است، صورت پذیرد. به نظر می‌رسد به منظور رفع ایراد مذکور، هیئت وزیران باید تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار را تأیید کند.

از طرف دیگر شورای نگهبان صلاحیت هیئت مذکور، به تبدیل مجوزها (موضوع تبصره حاضر) را، مغایر نظام اداری صحیح (موضوع بند «۱۰» اصل سوم (۳)) اعلام نموده است. براساس صدر ماده (۷) مکرر، مجوزهای تأیید محور در حوزه‌های اساسی و مهم از قبیل سلامت، بهداشت عمومی - اجتماعی، محیط زیست و... مطرح می‌شود که با تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار و تأیید هیئت وزیران تا سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون در درگاه ملی مجوزهای کشور ثبت می‌شوند. همان‌طور که اعلام مجوزهای مذکور به عنوان تأییدمحور نیاز به تأیید هیئت وزیران دارد، خروج آنها، از دایره مجوزهای تأییدمحور نیز باید توسط این نهاد صورت پذیرد. به عبارت دیگر تغییر و اصلاح دایره و حیطه مجوزهای تأییدمحور نیازمند تصویب هیئت وزیران می‌باشد. این امر زمانی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که مجوزهای تأییدمحور اصولاً در موارد مهم و حساس مطرح هستند و نمی‌توان به بهانه اتمام زمان (سه ماه از لازم‌الاجرا شدن قانون) آن مجوز را تنها به تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، ثبت‌محور کرد. از طرف دیگر، تبدیل مجوز تأییدمحور به مجوز ثبت‌محور، به صرف کوتاهی مرجع صادرکننده مجوز در بارگذاری شرایط اخذ مجوز تأییدمحور در درگاه ملی مجوزهای کشور، هرچند با تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار، مغایر نظام اداری صحیح است. به عبارت دیگر این اشکال وجود دارد که اگر مجوز تأییدمحور شناخته شده نمی‌توان به دلیل تنبیه دستگاه برای عدم بارگذاری اطلاعات، مجوز را ثبت‌محور کرد. ثبت‌محور یا تأییدمحور بودن مجوز به ذات کسب و کار بستگی دارد و اگر کسب و کاری تهدیدی برای سلامت و ایمنی و... و در کل منافع جامعه داشته باشد نمی‌توان از حذف مجوز آن به عنوان ابزاری برای مجازات دستگاه استفاده کرد.

بنابراین برای رفع ایراد شورای نگهبان پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «و تأیید هیئت وزیران» پس از عبارت «هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار» اضافه گردد.

۳. یکی از ایرادات شورای نگهبان به طرح حاضر، ابهام قید «قانونی» در عبارت «محدودیت و مانع قانونی» در تبصره «۴» است. تبصره «۴» بیان می‌کند: «وضع هرگونه محدودیت و مانع قانونی در مسیر صدور مجوز، خارج از چارچوب این قانون باشد به دلایلی از قبیل اشباع بازار و... ممنوع است». عبارت مذکور، این ابهام را ایجاد می‌کند که چگونه می‌توان محدودیت و مانع قانونی را ممنوع کرد. بنابراین پیشنهاد می‌شود برای رفع ایراد شورای نگهبان، با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، واژه «قانونی» حذف گردد.

۴. ذیل تبصره «۴» مقرر شده است: «در صورت محدودیت منابع طبیعی یا محیط زیستی، وضع محدودیت به تشخیص نهادهای ذی‌ربط و منوط به تأیید هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار مجاز است». بر این اساس، اگر هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار تأیید نماید، می‌توان در موارد معدودی به وضع محدودیت جدید اقدام نمود. شورای محترم نگهبان این حکم را مغایر اصل شصتم (۶۰) قانون اساسی اعلام نموده است. همان‌طور که بیان شد مطابق اصل شصتم (۶۰) قانون اساسی، اعمال قوه مجریه از طریق رئیس‌جمهور یا وزرا صورت می‌پذیرد. بر این اساس، اعمال قوه مجریه، نمی‌تواند توسط مقامات یا نهادهایی خارج از موارد مذکور در اصل مذکور انجام شود. از این‌رو هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار که دارای اعضای غیر از رئیس‌جمهور و وزرا می‌باشد، نمی‌تواند در حوزه مجوزها که جزء امور اجرایی و در صلاحیت رئیس‌جمهور یا وزراست، به‌تنهایی ورود کند. به همین خاطر پیشنهاد می‌شود برای رفع ایراد شورای نگهبان در این خصوص، با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، قید «تأیید هیئت وزیران» قبل از عبارت «مجاز است» اضافه گردد.

۵. با توجه به تذکرات شورای محترم نگهبان درخصوص ماده (۱)، پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، تغییرات ذیل در متن ماده (۱) اعمال شود:

- در اجرای اصل پانزدهم (۱۵) قانون اساسی، واژه «قصور» در تبصره «۲» به عبارت «کوتاهی نمودن» اصلاح گردد.

- در تبصره «۲» عبارت «حسب مورد» قبل از عبارت «شورای رقابت» اضافه شود.

ایرادات شورای نگهبان به ماده (۴) مصوبه

در تبصره «۱» ماده (۴) طرح حاضر، موضوع اصلاح ماده (۷) قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری، کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه موظف شده‌اند، هر ساله از طریق سازمان سنجش آموزش کشور نسبت به برگزاری آزمون کارشناسان رسمی اقدام نمایند و داوطلبانی که حداقل ۷۰ درصد امتیاز میانگین نمرات یک درصد حائزین بالاترین امتیاز در هر رشته را کسب می‌کنند، به‌عنوان پذیرفته‌شده معرفی نمایند. در ادامه این تبصره، مسئولیت نظارت بر اجرای تبصره حاضر و برگزاری آزمون در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، برعهده وزارت دادگستری گذاشته شده است. شورای محترم نگهبان، واگذاری موارد فوق به وزارت دادگستری را مغایر اصل یکصد و شصتم (۱۶۰) قانون اساسی اعلام نموده و معتقد است، وظایف وزارتخانه مزبور، منحصر به موارد مذکور در این اصل می‌باشد و مجلس شورای اسلامی نمی‌تواند وظیفه دیگری بر آن اضافه نماید. به عبارت دیگر وظایف وزارت

دادگستری در اصل یکصدوشصتم (۱۶۰) قانون اساسی به صورت حصری معین شده است که شامل وظیفه نظارت بر اجرای موضوع تبصره حاضر و برگزاری آزمون نمی‌شود.

برای رفع ایراد شورای محترم نگهبان پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی، مسئولیت برگزاری آزمون در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، برعهده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (سازمان سنجش آموزش کشور) گذاشته شود؛ چراکه اولاً مفاد موضوع تبصره حاضر، ارتباط نزدیکی با وظایف وزارتخانه مذکور دارد و ثانیاً با این کار، صلاحیت نظارتی مجلس شورای اسلامی برای سؤال و استیضاح و... از وزیر محفوظ می‌ماند. با این بیان پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی در ذیل تبصره «۱» عبارت «نظارت بر ... وزارت مزبور» حذف شود و عبارت «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (سازمان سنجش آموزش کشور)» به ابتدای عبارت «مکلف است...» اضافه شود.

ایرادات شورای نگهبان به ماده (۵) مصوبه

۱. در تبصره «۱» ماده (۵) طرح حاضر، موضوع اصلاح ماده (۱) قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری، کانون وکلای دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، مکلف شده‌اند هر ساله از طریق سازمان سنجش آموزش کشور نسبت به برگزاری آزمون پروانه وکالت اقدام نمایند و داوطلبانی که حداقل ۷۰ درصد امتیاز میانگین نمرات یک درصد حائزین بالاترین امتیاز را کسب کرده‌اند به‌عنوان پذیرفته‌شده معرفی نمایند. در ادامه این تبصره، مسئولیت نظارت بر اجرای تبصره حاضر و برگزاری آزمون در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، برعهده وزارت دادگستری گذاشته شده است. شورای محترم نگهبان، واگذاری موارد فوق به وزارت دادگستری را مغایر اصل یکصدوشصتم (۱۶۰) قانون اساسی اعلام نموده و معتقد است، وظایف وزارتخانه مزبور، منحصر به موارد مذکور در این اصل می‌باشد و مجلس شورای اسلامی نمی‌تواند وظیفه دیگری بر آن اضافه نماید. به عبارت دیگر وظایف وزارت دادگستری در اصل یکصدوشصتم (۱۶۰) قانون اساسی معین است که شامل وظیفه نظارت بر اجرای موضوع تبصره حاضر و برگزاری آزمون نمی‌شود.

برای رفع ایراد شورای محترم نگهبان پیشنهاد می‌شود، مسئولیت برگزاری آزمون در صورت استنکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، برعهده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (سازمان سنجش آموزش کشور) گذاشته شود؛ چراکه با این کار علاوه بر حفظ صلاحیت نظارتی مجلس شورای اسلامی برای سؤال و استیضاح و... از وزیر، مفاد موضوع تبصره حاضر، ارتباط نزدیکی با وظایف وزارتخانه مذکور دارد. با این بیان پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی در ذیل تبصره «۱» عبارت «نظارت بر ... وزارت مزبور» حذف شود و عبارت «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (سازمان سنجش آموزش کشور)» به ابتدای عبارت «مکلف است...» اضافه شود.

۲. در قسمت اخیر تبصره «۱» بیان شده است: «سابقه قضاوت یا نمایندگی مجلس جایگزین آزمون وکالت نخواهد بود». بر این اساس، قضات و نمایندگان مجلس نیز باید در آزمون موضوع تبصره «۱» شرکت نمایند و از این حیث صلاحیت آنها مورد ارزیابی قرار می‌گیرد که گام مهمی در تحقق عدالت در اخذ پروانه وکالت می‌باشد. شورای محترم نگهبان در این خصوص و در راستای تکمیل مقررہ حاضر، بیان نموده است: «اطلاق قسمت اخیر تبصره «۱»، با توجه به قانون فعلی، نسبت به کسانی که صلاحیت آنها مسلم است، مغایر بند

«۹» اصل سوم (۳) قانون اساسی است». براساس مفاد ایراد حاضر و توضیحات سخنگوی شورای نگهبان در این خصوص، شورای نگهبان، تبعیض حاصل از اجرای این قانون را مورد اشکال دانسته است. توضیح آنکه براساس ماده (۸) لایحه استقلال قانون وکلا،^۱ افرادی خاص، بدون آزمون وکالت، مجاز به اخذ پروانه وکالت می‌باشند. دو گروه از مشمولین ماده مذکور، قضات و نمایندگان مجلس (با توجه به شرایط مندرج در ماده) هستند و افراد دیگری از جمله افراد مشغول در سمت‌های حقوقی در دستگاه‌های دولتی و وابسته به دولت و نهادها و نیروهای مسلح (در صورت دارا بودن شرایط مذکور در بند «د» ماده مذکور) نیز دارای امتیاز فوق‌الذکر می‌باشند. حال طرح حاضر، تنها دو گروه (یعنی قضات و نمایندگان مجلس) را از شمول ماده (۸) لایحه استقلال قانون وکلا خارج دانسته و درخصوص سایر افراد موضوع ماده (۸) حکمی بیان نکرده است. شورای محترم نگهبان در این خصوص، مسئله تبعیض را به این صورت مطرح نموده است که عده‌ای با توجه به قوانین فعلی، بدون آزمون می‌توانند نسبت به اخذ پروانه اقدام نمایند و اینکه صرفاً قضات و نمایندگان مجلس از این قاعده مستثنا شده‌اند، مصداق تبعیض نارواست. به بیان دیگر، الزام به پذیرفته شدن قضات و نمایندگان مجلس در آزمون، نوعی تبعیض میان این افراد و سایر افراد مشمول ماده (۸) لایحه استقلال قانون وکلا خواهد بود.

درحال حاضر، مطابق قوانین موجود، قضات می‌توانند با پنج سال سابقه قضاوت و نمایندگان مجلس شورای اسلامی با یک دوره نمایندگی اقدام به اخذ پروانه وکالت بدون آزمون نمایند. در این طرح، قانونگذار به منظور حفظ جایگاه قضاوت و جلوگیری از نیل قضات به سمت وکالت، پس از پنج سال سابقه قضایی، حکم قبلی خود را لغو کرده است. علاوه بر این یکی دیگر از دلایل لغو حکم سابق، امکان اخذ پروانه وکالت بدون آزمون برای قضات حتی در حین اشتغال به قضاوت است که این امر می‌تواند زمینه روابط ناسالم در دستگاه قضایی را فراهم نماید. بنابراین قانونگذار، در این طرح گام مهمی در جهت حذف امتیازات غیرصحیح و روابط ناسالم برداشته است.

با توجه به مطالب فوق و به منظور رفع ایراد شورای محترم نگهبان و تکمیل مراد قانونگذار در جهت ایجاد رقابت سالم و برابری افراد و حذف امتیازات غیرصحیح، پیشنهاد می‌شود درخصوص همه افراد مشمول امتیاز ماده (۸) لایحه استقلال قانون وکلا (اخذ پروانه وکالت بدون آزمون)، مطابق تبصره «۱» ماده (۵) عمل شود تا همه با شرایط برابر در آزمون وکالت شرکت نمایند. لذا پیشنهاد می‌شود، با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی، قسمت اخیر تبصره «۱» بدین صورت اصلاح شود: «با تصویب این قانون، ماده (۸) لایحه استقلال قانون وکلا (مصوب سال ۱۳۳۳) و قانون اصلاح ماده (۸) لایحه استقلال قانون وکلا (مصوب سال ۱۳۷۳) نسخ می‌گردد».

۱. ماده (۸) (اصلاحی ۱۳۷۳/۴/۱۵) - به اشخاص زیر پروانه وکالت درجه اول از طرف قانون وکلا داده می‌شود:
الف) به کسانی که دارای ۱۰ سال متوالی یا پانزده سال متناوب سابقه خدمات قضایی بوده و لااقل پنج سال ریاست یا عضویت دادگاه داشته باشند و سلب صلاحیت قضایی از آنها از طرف دادگاه عالی انتظامی قضات نشده باشد.

ب) کسانی که دارای دانشنامه لیسانس بوده و پنج سال سابقه خدمات قضایی داشته باشند و سلب صلاحیت قضایی از طرف دادگاه عالی انتظامی از آنها نشده باشد.
ج) نمایندگان مجلس شورای اسلامی با گذراندن یک دوره کامل نمایندگی که دارای لیسانس قضایی یا گواهی پایان تحصیلات سطوح عالی از حوزه علمیه قم و پنج سال سابقه کار قضایی در محاکم باشند.

د) کلیه کسانی که دارای لیسانس حقوق قضایی یا گواهی پایان تحصیلات سطوح عالی از حوزه علمیه قم با حداقل پنج سال سابقه کار متوالی یا ۱۰ سال متناوب در سمت‌های حقوقی در دستگاه‌های دولتی و وابسته به دولت و نهادها و نیروهای مسلح باشند و بعد از اجرای این قانون با داشتن سی سال سابقه خدمت بازنشسته شوند، بدون رعایت شرط سن با انجام نصف مدت مقرر کارآموزی.

تبصره «۱» (اصلاحی ۱۳۷۳/۴/۱۵) - کسانی که دارای دانشنامه لیسانس بوده و دو سال سابقه خدمت قضایی داشته باشند از انجام دوره کارآموزی معاف می‌باشند. ولی در این مورد مدت انتظار خدمت از لحاظ اخذ پروانه وکالت جزء خدمت محسوب نمی‌شود.

تبصره «۲» (الحاقی ۱۳۷۳/۴/۱۵) - قانون ملزم است در مورد تقاضاهای پروانه کارآموزی با وکالت ظرف مدت ۶ ماه اتخاذ تصمیم نماید.

جمع بندی

طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، در جلسه مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۱۲ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با ایراداتی مواجه شد. مفاد ایرادات شورای محترم نگهبان در متن گزارش مورد بررسی قرار گرفت. پیشنهادهای مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی جهت رفع ایرادات مذکور به قرار زیر است:

- برای رفع ایراد شماره ۱-۱ شورای نگهبان، پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «مجازات مذکور در این ماده، قابل تجدیدنظر در دیوان عدالت اداری می‌باشد» اضافه گردد.

- برای رفع ایراد شماره ۱-۲ شورای نگهبان، پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارت «و تأیید هیئت وزیران» پس از عبارت «هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار» اضافه گردد.

- جهت رفع ایراد شماره ۱-۳ شورای نگهبان، پیشنهاد می‌شود برای رفع ایراد شورای نگهبان، با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، واژه «قانونی» حذف گردد.

- پیشنهاد می‌شود برای رفع ایراد شماره ۱-۴ شورای نگهبان، با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، قید «تأیید هیئت وزیران» قبل از عبارت «مجاز است» اضافه گردد.

- برای رفع ایراد شماره ۲ شورای نگهبان، پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در قانون آیین‌نامه داخلی، مسئولیت برگزاری آزمون در صورت استنفکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، برعهده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (سازمان سنجش آموزش کشور) گذاشته شود؛ چراکه اولاً مفاد موضوع تبصره حاضر، ارتباط نزدیکی با وظایف وزارتخانه مذکور دارد و ثانیاً با این کار، صلاحیت نظارتی مجلس شورای اسلامی برای سؤال و استیضاح و... از وزیر محفوظ می‌ماند. با این بیان پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی در ذیل تبصره «۱» عبارت «نظارت بر ... وزارت مزبور» حذف شود و عبارت «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (سازمان سنجش آموزش کشور)» به ابتدای عبارت «مکلف است...» اضافه شود.

- جهت رفع ایراد شماره ۱-۳ شورای نگهبان، پیشنهاد می‌شود، مسئولیت برگزاری آزمون در صورت استنفکاف کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه، برعهده وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (سازمان سنجش آموزش کشور) گذاشته شود؛ چراکه با این کار علاوه بر حفظ صلاحیت نظارتی مجلس شورای اسلامی برای سؤال و استیضاح و... از وزیر، مفاد موضوع تبصره حاضر، ارتباط نزدیکی با وظایف وزارتخانه مذکور دارد. با این بیان پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی در ذیل تبصره «۱» عبارت «نظارت بر ... وزارت مزبور» حذف شود و عبارت «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (سازمان سنجش آموزش کشور)» به ابتدای عبارت «مکلف است...» اضافه شود.

- برای رفع ایراد شماره ۲-۳ شورای نگهبان، پیشنهاد می‌شود در خصوص همه افراد مشمول امتیاز ماده (۸) لایحه استقلال کانون وکلا (اخذ پروانه وکالت بدون آزمون)، مطابق تبصره «۱» ماده (۵) عمل شود تا همه با شرایط برابر در آزمون وکالت شرکت نمایند. لذا پیشنهاد می‌شود، با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی، قسمت اخیر تبصره «۱» بدین صورت اصلاح شود: «با تصویب این قانون، ماده (۸) لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری (مصوب سال ۱۳۳۳) و قانون اصلاح ماده (۸) لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری مصوب ۱۳۳۳/۱۲/۵ (مصوب سال ۱۳۷۳) نسخ می‌گردد».